

EĞİTİM

I-EĞİTİMİN ÖZELLİKLERİ VE EĞİTİMİN PLANLANMASI

Lütfiye EROĞLU

İstanbul Tıp Fakültesi, Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji Anabilim Dalı, İSTANBUL

ÖZET

Genel anlamda eğitim, ana amacı bireyin davranışlarında değişiklik oluşturmak olan bir süreçtir. Değişiklik oluşturulacak davranış, eğitimin hedefleri olarak belirlenmekte ve bilgi, beceri ve tutumu kapsamaktadır. Varolan tıp eğitiminin güncel tıp sorunlarıyla baş edebilecek düzeyde bilgi, beceri ve tutum sağlayıp sağlamadığı konusunda ciddi kaygılar oluşmuştur. Buna bağlı olarak pek çok Tıp Fakültesinde müfredatta, eğitim yöntemlerinde ya da her ikisinde birden değişiklikler yapılmıştır. Ülkemizde de bazı Tıp Fakültelerinde bu konuda önemli değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar sözcükler: eğitim, eğitim yöntemleri, müfredat, öğrenme, öğretim

SUMMARY

Education

I-Properties of Education and Planning of Education

In general terms, education is a process the chief goal of which is to bring about change in human behavior. This behavior is defined in the form of educational objectives that cover knowledge, skills and attitudes. Increasing concern has been expressed about whether current medical education provides the adequate knowledge, skills and experience to deal with contemporary medical problems. Consequently, many medical schools have made remarkable changes in the curriculum, the training methods or both. Meanwhile, considerable change has taken place in some Turkish Medical Schools.

Keywords: curriculum, education, learning, learning methods, teaching

Çok sevgili hocam, dostum, çoğu kez arkadaşım Prof Dr E T Çetin adına hazırlanan ANKEM dergisinin bu özel sayısında özellikle "eğitim" konusunu yazmayı seçtim. Hayatımızı bir davranış, bir cümlesi ya da salt duruşu ile etkileyen, değiştiren insanlar vardır; farkında olmadan eğitirler bizi. Bu anlamda sevgili hocama tarifsiz teşekkürlerim var, ondan çok şey öğrendim, bir anlamda eğitildim.

Eğitim konusuna farklı bakışlar getirmek adına bu konuyu sevgili Güven ve sevgili Ümit ile birlikte işleyeceğiz.

Evet, aslında "Eğitim" yaşamımız boyunca geçtiğimiz çeşitli süreçler. Bu süreçlerden ne kadar başarılı çıktığımız

ise kuşkulu. Belki bu nedenden ötürü her türlü olumsuzlukta toplumun ilk aklına gelen "eğitim şart" söylemi. Peki bu kadar anlam yüklenen "eğitim" nedir ?

Eğitim (education); bireyin (öğrencinin) belirlenen amaç ve hedefler doğrultusunda bilgi, beceri ve tutumunda kalıcı değişiklik oluşturma sürecidir. Bu tanımlama genel olup hayatın her aşamasına uygulanabilir. Burada göz ardı edilmemesi gereken nokta eğitimin olmazsa olmaz öğelerinin bilgi, beceri ve tutum (davranış) olduğudur. Bu 3 öğenin içeriğini oluşturan ise önceden belirlenmiş amaç ve hedeflerdir. Eğitimi aile düzeyinde alırsak, ebeveyn çocuğa vereceği

Yazışma adresi: Lütfiye Eroğlu, İstanbul Tıp Fakültesi, Farmakoloji ve Klinik Farmakoloji Anabilim Dalı, İSTANBUL

Tel.(0212) 414 22 41

e-posta: erfiye@istanbul.edu.tr

Alındığı tarih: 01.12.2005, revizyon kabulü: 01.12.2005

eğitimi amaç ve hedefler düzeyinde saptayıp, bunlara göre program oluşturmaktır. Bir zanaat öğreniminde usta-çırak ilişkisinde de aynı yöntem geçerlidir.

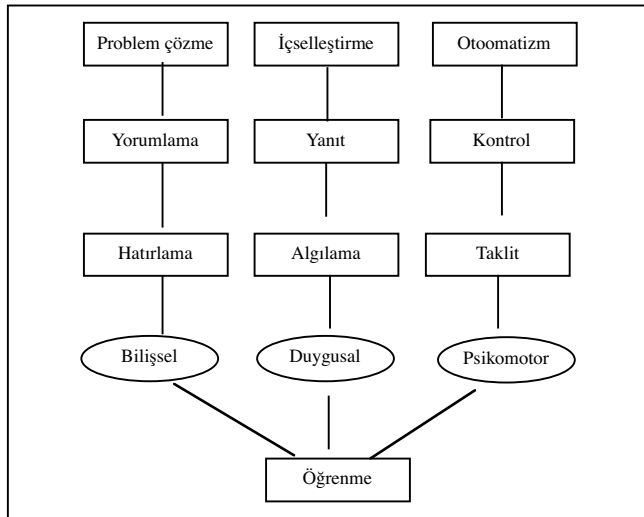
Burada daha çok kurumsal eğitim üzerinde durulacaktır. Tam bu noktada eğitim ile birlikte anılan diğer kavramlara da açıklık getirmek gerekir. Bu bağlamda “öğretim (teaching)” ve “öğrenme (learning)” kavramlarından kısaca söz edilecektir.

Öğretim; öğretici ile öğrenci arasında öğrencinin bilgi/beceri/tutumunda beklenen değişikliği gerçekleştirmek için oluşturulan etkileşimdir. Öğretimin amacı öğrencilerin eğitim hedefleri doğrultusunda bilgi/beceri/tutum kazanmalarına yardım etmektir. Burada “yardım” sözcüğü çok önemlidir. Çünkü öğretim bir “dikte etme eylemi” ya da “birilerine zorla bir şey öğretme çabası” değildir, aksine öğrenmek isteyenlere yardım etmektir.

Öğrenme ise öğrencinin bilgi/beceri/tutumunda kalıcı değişikliğin oluşma sürecidir ve öğrenciye bağlıdır. Öğrenci “öğrenme gereksinimini” farketmelidir -ya da farketirilmelidir- ve öğretim de bu gereksinimi karşılamalıdır.

“Öğrenme” bilişsel, duygulanım ve psikomotor alanları kapsar (Şekil 1). Bilişsel düzeyde öğrenme hatırlama ile başlar, yorumlama ve problem çözmeye gider. Duygulanım alanında algılamayı içselleştirme izler. Psikomotor alanda ise taklit, kontrol ve otomatizme geçilir. Bilgi, beceri ve tutumun kazanılmasında her alan birbiri ile etkileşim içindedir.

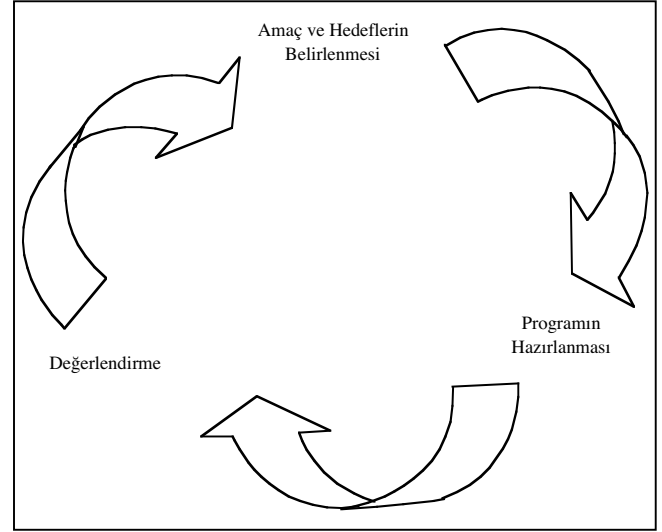
Şekil 1: Öğrenme alanları.

Eğitimin planlanmasına gelince (Şekil 2);

Konusu ne olursa olsun "Eğitim"de ilk basamak "AMAÇ"tır. Bu neyin eğitiminin verileceği sorusunun karşılığıdır. Örneğin, yanıt hekimlik, kuaförlük, genetik doktorası, viroloji yüksek lisansı olabilir. Olayı daha somut düzeye taşımak için örneğimiz “viroloji doktora eğitimi” olsun.

Şekil 2: Eğitim döngüsü.

İlk adımımız belirlendi, amacımız “viroloji doktora derecesi” vermek. Hemen bunun tanımı yapılmalıdır; Bu, viroloji doktorası alan kişiden beklenenin bir cümle ile betimlenmesidir.

Örneğin AMAÇ şöyle olabilir; temel viroloji bilgi ve yöntemlerini özümsemiş, güncel bilgi ve yöntemleri de yorumlayıp kullanabilme becerisine sahip, alanında araştırma yapma ve yönetme yeteneği kazanmış, viroloji alanında uzman kişi yetiştirmektir.

İkinci basamak bu amacın gerektirdiği hedefleri belirlemektir. Eğitimin hedefleri programın tanıtımı ya da özeti değildir, öğrenim sürecinin beklenen sonuçlarını kapsar. Ve bunlar madde madde belirlenmelidir. Örneğin hangi yöntemleri kullanma becerisi sağlanacaktır, hangi bilgiler ile donatılacaktır vb.

Eğitim hedeflerinde kullanılan dil de önemlidir, ifadeler net ve açık olmalıdır.

Doğru fiiller; yazmak, yapmak, ölçmek, belirlemek, ayırt etmek, çözmek, yapılandırmak, karşılaştırmak, zıddını bulmak, vb.

Yanlış fiiller; bilmek, anlamak, takdir etmek, önemini kavramak, hoşlanmak, inanmak vb.

Belirlenen hedeflere uygun bilgi, beceri ve tutumu kapsayan program hazırlanır.

Üçüncü basamak ise programın değerlendirilmesidir. Belirlenen hedefler ve program ile amaca ne kadar ulaşılmıştır, beklenen “çıktı” sağlanabilmiş midir? Değerlendirme eğitim sürecinde (iç değerlendirme) yapıldığı gibi eğitimin bitiminden sonra da (dış değerlendirme) yapılmalıdır. Değerlendirme şeması beklenen hedefleri ve performansı ölçebilecek nitelikte olmalıdır. İç değerlendirmede değerlendirmeden ne beklendiği öğrenciye bildirilmelidir. Sınavlar doğru-yanlış olarak kurgulanmamalıdır, hatırlamaya değil, mantık yürütmeye yönelik olmalıdır.

İç değerlendirmede programı uygulayan öğretmenler de

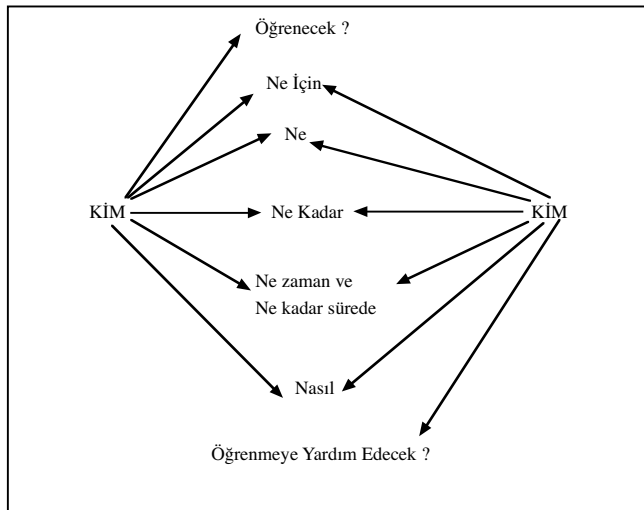
çeşitli açılardan değerlendirilmeye alınmalıdır. Değerlendirmeyi Kurum'un yanı sıra öğrenciler de yapmalıdır. Ancak sağlıklı sonuç almak için önce öğrencilere neyi/neleri irdeleyecekleri ve bu irdelemenin sonuçlarının kendi eğitimlerini nasıl etkileyeceği iyice anlatılmalıdır.

Program hakkında asıl fikir veren dış değerlendirmedir. Eğitimi tamamlanan birey, konumunun/gördüğü işin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumu hangi düzeyde kazanmıştır, eksikleri nelerdir? Tüm bunlar bireyin "iş başında"ki performansını belirler.

Programın iç ve dış değerlendirilmesinden ve eksiklerin saptanmasından sonra program yeniden gözden geçirilir.

Eğitim sürecinin ana damarı Öğrenme'dir. Tüm eğitim sürecinde "KİM" ile başlayan, "KİM" in öğrenci ve öğreticiyi kapsadığı, "öğrenecek" ve "öğrenmeye yardım edecek" sözcükleri ile biten 6 kritik soru vardır (Şekil 3). Bu soruları somut bir örnek olarak en çok sorgulanan, irdelenen eğitim olan "hekim eğitim"i temelinde değerlendirebiliriz (Şekil 4).

Şekil 3: Eğitimdeki kritik sorular.

Şekil 4: En çok sorgulanan eğitim: Tıp eğitimi.

*KİM öğrenecek / KİM öğrenmeye yardım edecek?

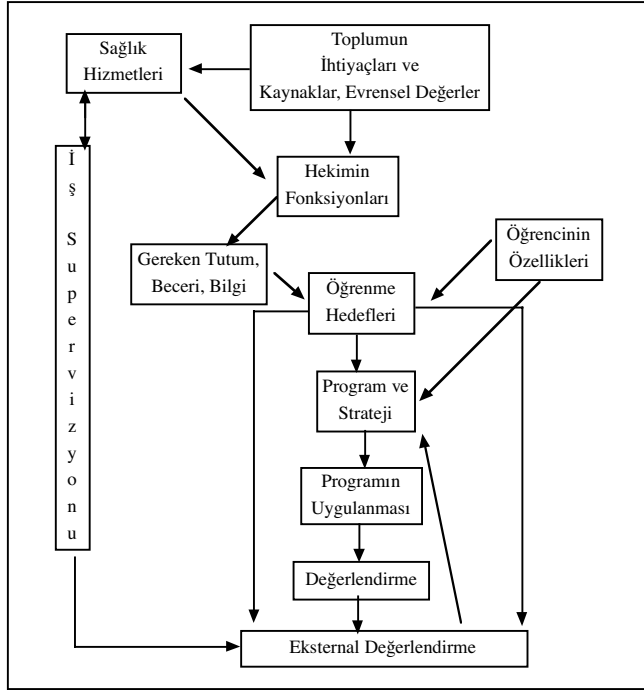
Önce öğrencinin ve öğreticinin öngörülen eğitim için gerekli özellikleri ve donanımları belirlenmelidir. Her program belli bir alt yapı gerektirdiğinden eğitim almaya aday kişinin/kitlenin belli ön sınavlardan geçmesi zorunludur. Ülkemizdeki sistemi düşünürsek, önce Tıp eğitimine başvuracak adayların orta öğretimin belli alanlarında öğrenim görmüş ve Yüksek Öğretime Giriş sınavlarında belli puanları tutturmuş olmaları gerekmektedir. Ancak bu sınavların yol göstericiliği görece sınırlıdır, çünkü sınav genellikle bilgi ölçmeye dayanmaktadır. Oysa Hekimlik Eğitimi gibi beceri ve tutumun en az bilgi donanımı kadar önemli olduğu durumlarda sınavın 2 aşamalı olması beklenir. Pek çok ülkede adayın araştırmacı kimliğini ve etik değerlere yaklaşımını sorgulayan standardize edilmiş mülakat (interview) modelleri kullanılmaktadır.

Bu sorunun diğer ayağı ise öğreticinin nitelikleridir. Öğretici eğitim programının gerektirdiği bilgi, beceri ve tutum açısından yeterli düzeyde donanımlı olmalıdır. Burada dikkat çeken nokta, ilk ve orta öğretimde öğrenciler/eğiticiler pedagojik eğitimden/denetimden geçtikleri halde yüksek öğretimde böyle bir eğitimin verilmemesi ve öğretim üyelerinin akademik aşamalarında eğiticilik/öğreticilik yanlarının sorgulanmaması, diğer deyişle "eğitim-öğretim" in akademik yaşamda ödüllendirilmemesidir. El yordamı ya da sağduyu ile bulunan yöntem "iyi eğitici"leri örnek almak olmaktadır.

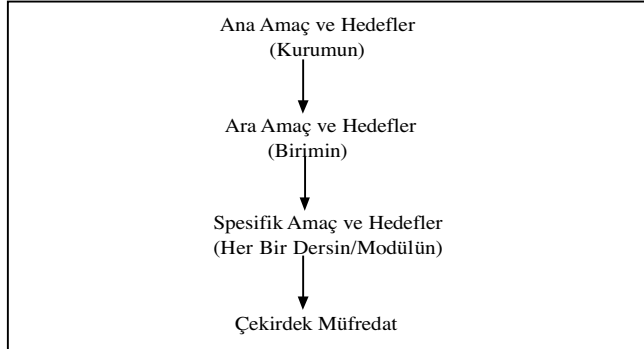
Bununla birlikte, bu eksikliği fark eden hemen her yüksek öğretim kurumu kendi bünyesinde iletişim becerileri kursları açmaya başlamıştır. Kuşkusuz bu kurslar çok yararlı olmaktadır ama esas olan eğiticinin-öğreticinin işini sevmesidir. Çünkü temelinde "öğrenmeye yardım etmek" keyifli bir uğraştır ve kişinin kendisine verdiği bir "tatmin olma" armağandır. Tam da bu noktada öğrencilerin farkında olarak/olmayarak eğiticiyi-öğreticiyi çoğu kez "model" olarak aldıklarını unutmamalıyız. Bilgi donanımlarının yanı sıra onların sabrı, hoşgörüsü, adalet duygusu, bağışlayıcılığı, sevecenliği, tutarlılığı, güvenilirliği öğrencilerin gelişimine büyük katkıda bulunmaktadır.

*KİM "ne için" öğrenecek / KİM "ne için" öğrenmeye yardım edecek? Bu sorunun yanıtı eğitimin amacını oluşturur. Bu örnekte amaç "hekim" yetiştirmektir. Ancak yetiştirilecek hekimin tanımını Eğitim Kurumu ülkenin sağlık politikasını, toplumun gereksinimlerini ve evrensel değerleri dikkate alarak belirler (Şekil 5) ve bu, "ana amaç"ı oluşturur. Örneğin ana amaç şöyle olabilir; toplum ve birey düzeyinde koruyucu ve tedavi edici hekimlik alanında birinci basamak sağlık sisteminde bilinmesi ve uygulanması beklenen bilgi/beceri/tutumu öğrenciye kazandırmak! Bu ana amaç doğrultusunda diğer aşamalar anabilim/bilim dalının (ara amaç) ve tek bir dersin/modülün (spesifik amaç) amaçlarının belirlenmesidir (Şekil 6).

Şekil 5: Tıp eğitiminin planlaması ve değerlendirilmesi.

Şekil 6: Amaç ve hedeflerin aşamaları.

Tam bu noktada İngiltere’de Genel Sağlık Komisyonunun (UK General Medical Council) 2001 yılında yaptığı “Yarın’ın hekimi (Tomorrow’s doctor)” çalışmasından söz edebiliriz. Bu komisyonda öğrenciler için gelecekte hastalarına, meslektaşlarına ve topluma karşı olan sorumluluklarını kapsayacak esas tutum ve davranışlar ayrıntılı biçimde belirlenmiştir. Her halde ülkemizde de böyle bir çalışma ivedilikle gerekmektedir.

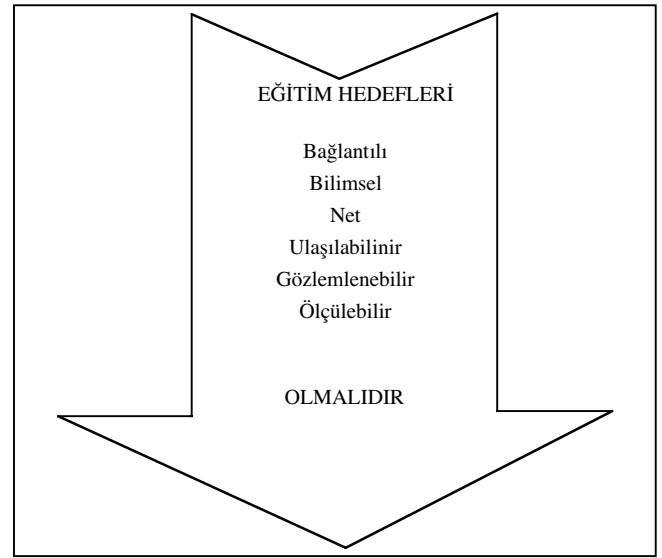
***KİM “ne” öğrenecek / KİM “ne” öğrenmeye yardım edecek?** Yanıt eğitim/öğretim/öğrenme hedefleridir. Bu hedefler hekimden beklenen fonksiyonlara göre belirlenir ve kurumun ana hedefleridir (Şekil 5,6). Ana amaca koşut olarak toplum ve birey düzeyinde koruyucu ve tedavi edici hekimlik alanında bilinmesi ve uygulanması beklenen bilgi/beceri/tutum belirlenerek “nasıl bir hekim yetiştirilecek ?” sorusu yanıtlanır. Yanıt, ülkenin sağlık gereksinimleri, toplumun kaynakları, hasta hizmetleri, toplumsal hizmetler, mesleğin özellikleri, öğrencilerin özellikleri, bilimde gelişmeler ve bilimsel

yöntemler göz önüne alınarak hazırlanır.

Kısaca ifade edilirse, eğitim/öğrenme hedefleri; öğrencinin daha önce “bilmediklerini” ve “yapamadıklarını” öğrenim süreci sonunda “bilebilir” ve “yapabilir” duruma gelmesini sağlar.

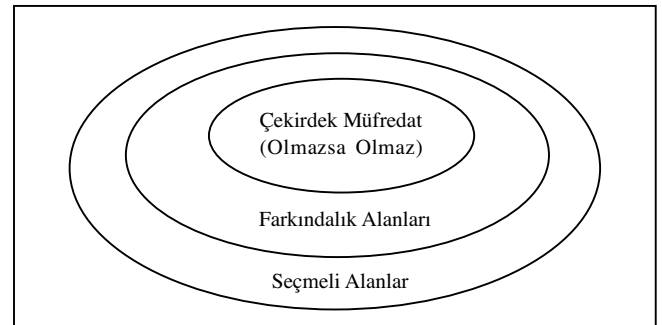
Öngörülen ana amaç ve hedeflere göre anabilim/bilim dalının ve giderek tek bir dersin amaç ve hedefleri belirlenir. Bu hedefler net ve ulaşılabilir olmalıdır (Şekil 7). Öğretici her dersin başında öğrencilere dersin amacını ve hedeflerini vermeli, dersi bu doğrultuda işlemeli, öğrencinin değerlendirilmesini, diğer deyişle sınavı bu hedeflerle örtüşecek biçimde yapmalıdır.

Şekil 7: Eğitim hedeflerinin özellikleri.

***KİM “ne kadar” öğrenecek / KİM “ne kadar” öğrenmeye yardım edecek?** Eğitim süresince öğrencinin kazanması hedeflenen bilgi, beceri ve tutumu esas alan bir program oluşturulmalıdır. Burada ilk adım öngörülen eğitimin “olmazsa olmaz”larını içeren “çekirdek müfredat”ın hazırlanmasıdır. Çekirdek müfredatı çevreleyen ilk halka öğrencinin derinlemesine bilmesine gerek olmayan ama farkında olması gereken müfredatı içerir. Çekirdek müfredat öğrencinin derinlemesine öğrenmek isteyeceği, ilgi duyacağı “öğrenci-seçimli-konular” (son halka) ile desteklenmelidir (Şekil 8).

Şekil 8: Müfredatın halkaları.

Çekirdek müfredatın klinisyen, temel bilimci ve tıp eğitimcilerinin sorumluluğunda olması, ortak amacı gerçekleştirmek için birlikte çalışılması ve katkıların birleştirilmesi, programın işlerliği ve yararı açısından çok önemlidir. Bu bağlamda;

- Çekirdek müfredat eğitim programı için gerekli temel bilgileri kapsamalı ve minimum düzeyde olmalı
- Müfredat öğrenciyi bilgiyi bulmaya, sentezlemeye, değerlendirmeye yönlendirmeli ve kendi-kendine öğrenmeyi geliştirmeli
- Toplum sağlığı ve güvenliliği müfredatın en önemli parçası olmalı
- Yerel gereksinimler dikkate alınmalı
- Müfredatın gerçekleştirilmesinde modern öğretim-öğrenim yöntemleri kullanılmalı
- Müfredatın öngördüğü beceriler üst denetimle geliştirilmeli
- İletişim becerilerinin önemi vurgulanmalı
- Müfredat sürekli dinamik biçimde tutulmalıdır.

***KİM “ne zaman ve ne kadar sürede” öğrenecek / KİM “ne zaman ve ne kadar sürede” öğrenmeye yardım edecek?** Bu sorunun yanıtı ise belirlenen hedeflerin eğitim sürecinin hangi aşamalarında yer alacağını ve toplam eğitim süresini belirler. Daha özele inilirse genel müfredata göre konuların yıllara göre dağılımı yapılmalı ve hangi konu hangisi ile birlikte ya da ardaşık verilecektir sorusu yanıtlanmış olmalı, diğer deyişle "entegrasyon" sağlanmalıdır.

***KİM “nasıl öğrenecek / KİM “nasıl” öğrenmeye yardım edecek?** Yanıt amaç ve hedeflere uygun eğitim yöntemlerinin seçimi ve uygulanmasıdır. Buradaki tuzak bazan eğitim yöntemlerinin araç olmaktan çıkıp amaç olması ve yeni eğitim modelleri fetişizmidir. Aslında statik bir eğitim/öğretim modelinden çok spesifik amaç ve hedeflere göre yöntem seçmek gerekir. Son yıllarda artık öğretici-merkezli eğitimden öğrenci-merkezli öğrenmeye hızlı bir geçiş vardır. Ülkemizde de son yıllarda interaktif probleme-dayalı ya da problem-merkezli yöntemler kullanılmaya başlanmıştır. Bu yeni yöntemlerin verimli olabilmesi için hem öğrencinin hem de öğreticinin ön eğitimlerinin bu yaklaşıma uygun olması beklenir. Aslında çok iyi programlandırılmış bir eğitim, yetenekli öğretmenlerce ister klasik ister güncel yöntemler kullanılsın çok iyi sonuç verebilir. İşin özü öğreticinin gerçekten öğrenmeye yardım edeceğini heyecanla kabul etmesi, öğrencinin de öğrenmeyi gönülden istemesidir. Öğretici olumsuz koşulları aşarak öngördüğü öğretim sistemini uygulayabilir. Örneğin, büyük gruplarda da farklı bir strateji ile öğretme yerine öğrenme özendirilebilir; derse bir örnekle başlanır, sorular sorulur, ders öğrencilere özetletilebilir. Önemli olan eğitimde belirlenmiş amaç ve hedeflere "hedef"lenmektir.

Son deyiş: Tıp eğitiminde arayışlar

Toplumu en doğrudan ilgilendirdiği için Tıp eğitimi sürekli sorgulanmakta, daha iyi hatta daha mükemmel bir eğitimin yolları aranmaktadır. Bu konuda en sistematik yaklaşım geçtiğimiz yüz yılın başlarında Abraham Flexner'den gelmiştir. Tıp eğitimi veren kurumları ziyaret ederek 1910'da Amerika ve Kanada'daki (Medical education in United States and Canada), 1912'de ise Avrupa'daki (Medical education in Europe) Tıp eğitimine ilişkin değerlendirmesini yapmıştır. Bu raporlar sayesinde eğitimde ciddi değişiklikler olmuştur. Hatta önerilerini kısaca özetlediğimizde yaklaşık bir asır sonra, günümüzdeki eğitimin de aslında onun bazı öngörülerine göre biçimlendirildiğini söyleyebiliriz. Neler önermiştir Flexner;

- Tıp eğitimi modeli tek ve entegre olmalıdır
- Klinik deneyim bilimsel bilgi ile bağlantılandırılmalı ve desteklenmelidir
- Tanı ve tedavide bilimsel eleştirel düşünme, problem çözme, mantık yürütme esas olmalıdır
- Tıp fakülteleri/okulları ile toplum arasında organik ilişki olmalıdır
- Müfredat toplumun gereksinimlerini ve koruyucu hekimliği öne alacak biçimde düzenlenmelidir
- Tıp fakülteleri/okulları toplumun her sosyo-kültürel kesiminden öğrencilere açık olmalı, ayrımcılık yapılmamalıdır
- Tıp fakültelerinin/okullarının kalitesi yakından denetlenmeli, yetersiz olanların faaliyeti durdurulmalıdır
- Büyük gruplara konferans biçimi dersler yerine küçük gruplarla ders yapılmalıdır
- Tıp fakültelerinin/okullarının öğretim üyeleri tam gün çalışmalıdır
- Ticarileşmeye direnç gösterilmeli, bunun moral değerleri zedeleyeceği bilinmelidir.

Evet, Flexner'den beri eğitimcilere göre en büyük ilerleme Neufeld ve ark. tarafından 1970'lerde Kanada'da Mc Master Üniversitesinde başlatılan ve şimdilerde pek çok üniversitede uygulanan "probleme-dayalı öğrenme" yönteminin bulunuşudur. Bu modelde, sistem ya da disiplin temelli öğrenme yerine problem çözmeye dayalı müfredat yeğlenmektedir. Modelin artıları ve eksileri hâlâ tartışılmakla birlikte daha sorgulayıcı ve özgüveni gelişmiş hekimler yetiştirdiği kabul edilmektedir.

Flexner'den beri değişen yalnızca öğrenme modelleri değildir. Değişen dünya eğitimde kullanılan araçları da değiştirmektedir. Örneğin, eğitimde artık yaygın olarak sosyal pazarlama teknikleri kullanılmaktadır. Elektronik interaktif eğitim teknikleri Sokrat'ın eğitim seanslarını andırmaktadır ama fark Sokrat'ın elektronik elbiselere bürünmesidir.

Pek çok tanımlı olan çağımıza en yakışanlarından biri de “iletişim” sözcüğüdür. Özellikle hekimler için çok gerekli olan iletişim becerileri Tıp müfredatında giderek yerini

almaktadır. Hatta bazı kurumlarda medikal-paramedikal konularda eski tabirle "kompozisyon" yazma uygulamaları başlatılmıştır.

Sağlık eğitiminde kavramlar da yeniden gözden geçirilmekte, var olan kavramların tanımı yeniden yapılmakta, müfredata "yaşam kalitesi", "sürdürülebilir gelecek" gibi kavramlar eklenmektedir.

Ülkemizde de diğer ülkelerde olduğu gibi Tıp eğitiminde yenilenmeler gündemdedir. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesinde başlamış olan probleme-dayalı öğrenme, başta Pamukkale ve Ankara Üniversiteleri Tıp Fakülteleri olmak üzere diğer kurumlarda da yaygınlaşmaktadır. Ayrıca pek çok Tıp Fakültesinde Tıp Eğitimi Anabilim Dalı kurulmuş ve kurulmaktadır. İstanbul Tıp Fakültesinde daha 1970'li yıllarda kurulan, o dönemde ülkemizde alanında ilk olan "Tıp Eğitimi Araştırma ve Uygulama Merkezi" de bu akıma uyarak Anabilim Dalına dönüşmüştür.

Bilginin hızla yenilediği Tıp alanında eğitim/öğrenim/öğrenme süreci kurumsal dönemle sınırlı kalmayıp mesleğin yapıldığı süre boyunca da devam etmektedir, etmelidir. Çünkü şimdi öğretilenlerin/öğrenilenlerin yarısı en fazla 5 yıl içinde yanlış olacak ya da gündemden düşecek, ama hangi yarısı?

Bu bağlamda eğitim sürecinde kuruma düşen en büyük görev öğrenciyi kendi kendine öğrenme, kendi öğrenme hedeflerini belirleme, yararlı, gerekli ve yansız tıbbi bilgiyi bulma ve eleştirme konusunda yetiştirmektir. Çok bilinen örnekle, esas olan balık vermek-bilgi aktarmak değil, nasıl balık tutulacağını-bilginin nasıl bulunacağını/kullanılacağını öğretmektir.

Bir zamanların çok izlenen reklam filminde olduğu gibi "eğitim şart" ama iyi planlanmış bir eğitim. Amacı ve hedefleri belirlenmemiş, programı değerlendirilmemiş bir eğitim ancak zaman ve kaynak kaybına neden olur.

YARARLANILAN/ÖNERİLEN KAYNAKLAR

1. Ainoda N, Onishi H, Yasuda Y: Definitions and goals of "self-directed learning" in contemporary medical education literature, *Ann Acad Med* 2005;34:515-9.
2. Benca V, Hnilicova H, Klein O: Quality of life, sustainable future and medical education, *Cent Eur J Public Health* 2005;13:112-6.
3. Brezis M, Cohen R: Interactive learning in medicine: Socrates in electronic clothes, *Q J Med* 2004;97:47-51.

4. DelliPizzi AM: A return to the past: A student perspectives on medical school pharmacology, *J Clin Pharmacol* 2000;40:39-43.
5. Eroglu L, Uresin Y: A model of pharmacology education: The experience of Istanbul Medical Faculty, *J Clin Pharmacol* 2003;43:237-42.
6. Faunce TA, Gatenby P: Flexner's ethical oversight revisited? Contemporary medical education and the health impacts of corporate globalisation, *Mount Sinai J Med* 2005;39:1066-74.
7. Feigelson S, Muller D: "Writing about medicine", *Mount Sinai J Med* 2005;72:322-32.
8. Gilbert JJ: Educational handbook for health personnel, World Health Organization, Geneva (1977).
9. Green ML: Identifying, appraising and implementing medical education curricula: A guide for medical educators, *Ann Intern Med* 2001;135:889-96.
10. Howe A, Champion P, Searle J, Smith H: New perspectives-approaches to medical education at four new UK medical schools, *BMJ* 2004;329:327-31.
11. Jaques D: Teaching small groups, *BMJ* 2003;326:492-4.
12. Maxwell S, Walley T: Teaching safe and effective prescribing in UK medical schools: A core curriculum for tomorrow's doctors, *Br J Clin Pharmacol* 2003;55:496-503.
13. Rifkin MR, Smith LG: The institute for medical education, *Mount Sinai J Med* 2005;72:288-90.
14. Scotti MJ: Medical school admission criteria, *JAMA* 1997;278:1196-7.
15. Smith R: Thoughts for new medical students at a new medical school, *BMJ* 2003;327:1430-3.
16. Tosteson DC: New pathways in general medical education, *NEJM* 1990; 25:234-8.
17. Wass V: Ensuring medical students are "fit to purpose", *BMJ* 2005; 331: 791-2.

YARARLANILAN/ÖNERİLEN WEB SİTELERİ

- Medical Education Journals: www.blackwell-science.com
- Academic Medicine: www.academicmedicine.org
- Medical Education on Line: www.med-ed-online.org
- Advances in Health Sciences Education: www.wkap.nl/journalhome.htm/1382-4996
- Medical Teacher: www.amee.org, www.tandf.co.uk/journals/reroutecarfax.html
- Education for Health: www.network.unimaas.nl/efh/index.htm
- Education Resources Information Center: www.accesseric.org
- Association of American Medical Colleges: www.aamc.org/start.htm
- Center for Instructional Support: www.uchsc.edu/CIS
- Association for the Study of Medical Education: www.asme.org.uk